

УДК 341.01

«КУБ МОТИВІВ» СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ ІНТЕРАКЦІЙ. КООРДИНАТА ТРЕТЯ

Хонін В. М.

Кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Анотація. У будь-якого дослідника конкретних досвідів буття Людства рано чи пізно виникає необхідність з'ясувати, що ж реально є спонукальними мотивами вступу суб'єктів даного соціального організму до лав міжнародних інтерацій і в якій мірі адекватно ці спонукальні мотиви трансформуються під впливом сукупних викликів внутрішньосоціумного і міжнародного середовища. Визначення реальних абрисів мотивів суб'єктів, що беруть участь в міжнародних інтераціях, і правил формування основ зовнішньої політики взаємодіючих в міжнародному просторі держав певною мірою може бути значно полегшено, якщо дослідник буде озброєний дієвою методологією аналізу основ міжнародних проблем. Представлена в цій статті розробка третьої координати методики «Кубу мотивів» суб'єктів міжнародних інтерацій може слугувати зручним інструментом для вирішення цих дослідницьких завдань.

Ключові слова: відкрита каталітична система, міжнародна інтерація, спонукальні мотиви, соціальний організм, життєвий простір, шар життєствердження, критеріальні співвідношення, внутрішньосоціумна солідаризація, міжсоціумна синхронізація, етногенна трансформація, ландшафтно-літосферна адаптація.

Постановка проблеми. Складаючи матрицю змістовної трансформації спонукальних мотивів міжнародних інтерацій, необхідно визначити характер і обсяги участі суб'єктів, що представляють «індивідуальні суспільства», дотичні в міжсоціумних обмінах виділеного для них історією темпорального періоду буття Людства. Ця матриця виступає основою тривимірної базової структури «Кубу мотивів». Підставивши в цю Матрицю показники основних параметрів по кожній з координат, можна буде зробити узагальнений висновок про причини становлення і розвитку виділених систем міжнародних інтерацій.

Мета статті – створити досить розвинену, застосовну для аналізу конкретних міжнародних проблемних ситуацій, методологію дослідження спонукальних мотивів участі суб'єктів, які належать до «індивідуальних суспільств», що взаємодіють, у міжнародних інтераціях. Стаття орієнтує дослідників міжнародних проблем на певний порядок введення показників за третьою координатою «Кубу мотивів», що дозволить визначити параметри міжсоціумної синхронізації спонукальних мотивів міжнародних інтерацій суб'єктів, що представляють конкретні соціальні організми, дотичні у виділеному сегменті міжнародного простору.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми, підняті в статті, є дуже актуальними як для Теорії міжнародних відносин, так і для прикладної науки – Аналізу міжнародних відносин і зовнішньої політики держав. У різний час цій проблемі приділяли увагу і / або намагалися її вирішити Дж. Амато, М. Каплан, Дж. Модельський, Г. Нікольсон, У. Платт, А. Раппопорт, Ю. Кукулка, М. Хрустальов, А. Мамикін, А. Богатуров та ін.

Серед вітчизняних дослідників до даної проблематики наближалися Г. Перепелиця, М. Мацях, М. Мальський, С. Каноненко, М. Шепелєв, М. Ялі, та ін.

Основні результати дослідження. Історична сукупність базових станів соціальних організацій, що нелінійно розвиваються, і багатовимірні потоки інформаційно-енергетичного обміну між ними в кожному цілісному періоді буття Людства визначають фундаментальні простори станів міжнародних відносин і формування на цій основі деяких конкретно-історичних систем міжнародних відносин.

Багатовимірність цих потоків пов'язана не тільки багато в чому з випадковими та / або рядовими багатолінійними адресними просторовими переміщеннями енергії та інформації між соціальними організаціями але, головне, з розпізнавальною параметральною характеристикою сфер буття Людства, в яких продукуються процеси обмінів.

Дослідження процесів *міжсоціумної синхронізації*, що є останньою стадією спонукальних мотивів участі суб'єктів у міжнародних відносинах, стане досить ефективним, якщо дослідник зможе зіставити отримані результати в сітці Матриці «Кубу мотивів» з класами варіантів критеріальних відповідей кожного з рівнів самоорганізації взаємодіючих соціальних організацій і з класифікаційною типологією потреб, що складають сукупну підставу для активності їх суб'єктів у міжнародному середовищі.

Найбільш значущим параметром за третьою координатою «Кубу мотивів» є *предметність міжсоціумних обмінів*, що реально здійснюються. В одному крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметра проявить такі види спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій, які визначають лише дуже обмежений і *спеціалізований предметний характер подібних обмінів*. Виникає при цьому належна *міжсоціумна синхронізація* спонукальних мотивів суб'єктів, що беруть участь в міжнародних інтеракціях і представляють в них «індивідуальні суспільства», що буде пов'язана тільки з вузьким спектром *секторально-галузових обмінів*, оскільки далеко не завжди необхідність запити міжсоціумного обміну, з одного боку, буде збігатися з можливостями, наявними в іншій стороні, надати контрагентам *відповідну пропозицію*.

В іншому ж крайньому піковому випадку *оцінка показників* цього параметра підтвердить, що рівень міжсоціумної синхронізації спонукальних мотивів може бути найбільш високим, якщо в реалії між виділеними соціальними організаціями здійснюється досить стійкий *поліспектральний секторально-галузовий предметний обмін* і необхідності запитів будуть у достатній мірі гармонійно збігатися з можливостями пропозицій для здійснення в цілому ефективного міжсоціумного обміну.

В третьому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметра може чітко проявити видові особливості спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій, якщо спектральність секторально-галузових міжсоціумних обмінів вже набула рис тривалої *універсально-предметної залежності*. Міжсоціумна синхронізація спонукальних мотивів у цьому випадку перейде рівень достатності. При цьому, як правило, явно проявиться різка розбіжність запитів і пропозицій соціальних організацій, що беруть в ній участь. Наполегливе ж прагнення однієї із сторін їх здійснити може становити вже загрозу для незалежного суверенного існування іншої сторони.

Наступним значущим параметром, що визначає особливості міжсоціумної синхронізації *спонукальних мотивів* участі соціальних організацій у виділеній системі міжнародних відносин, є цілеспрямована актуалізація діяльних підстав участі в міжсоціумних обмінах.

В одному крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметра проявить прагнення суб'єктів *використовувати нові можливості*, які з'являються завдяки відкриттю і реалізації *конкурентних переваг* соціальних організацій у визначеному історією темпоральному періоді співжиття їх з іншими у виділеному сегменті та / або секторі міжнародного середовища. Активізація подібних міжнародних інтеракцій визначається високою актуальністю причин досягнення ситуативного успіху як для господарюючих

суб'єктів «індивідуальних суспільств», так і для інших структурованих в цих соціумах соціальних суб'єктів.

Зовсім інший якісний рівень цілеспрямованої актуалізації діяльної основи вступу соціальних організацій в міжнародні відносини складають прагнення їх суб'єктів зберегти раніше досягнутий позитивний для них рівень участі в міжсоціумних обмінах. Проблеми закріплення досягнутих раніше ситуативних успіхів змушують суб'єктів переглядати обсяги і якісний рівень трудових, продуктових, ресурсних і т. д. міжсоціумних потоків. Саме прагнення підтвердити свої міжнародні конкурентні переваги шляхом своєчасного вирішення подібних проблем і характеризує даний крайній піковий випадок оцінки параметральних показників.

У третьому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметра може проявити особливості цілеспрямованої актуалізації діяльних підстав участі в міжсоціумних обмінах, пов'язаних з появою зовсім іншої якості спонукальних мотивів, орієнтованих на недопущення ситуативних втрат конкурентних переваг і зменшення негативних наслідків від спроб збереження раніше значущих потоків міжсоціумних обмінів.

Зрозуміло, що процеси міжсоціумної синхронізації спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій в кожному з цих крайніх пікових випадків і в будь-якому з довгого ряду проміжних випадків міжнародної конкуренції, в якій не можуть не брати участь суб'єкти конкуруючих «індивідуальних суспільств» в темпорально виділених міжнародних просторах, буде відрізнятися завжди, в тому числі і докорінно, «всеми средствами добиваться выгодного положения», іншим характером цілеспрямованості, ступенем інтенсивності і, відповідно, різним рівнем актуалізації міжнародних взаємодій. «Соперничество среди существующих конкурентов часто сводится к стремлению всеми средствами добиваться выгодного положения, – постулює Майкл Портер, – ...Залог успешного роста – и, в конечном счете, выживания – в том, чтобы заявить свои права на позицию, менее уязвимую для атак непосредственных конкурентов ... Информационные технологии меняют связь между масштабом конкуренции и конкурентным преимуществом. Технология повышает способность ... координировать свои виды деятельности в региональных, национальных и глобальных масштабах» [1, с. 50, 56, 116].

Просторова орієнтація спонукальних мотивів участі суб'єктів у міжсоціумних обмінах являється ще одним зі значущих параметрів співіснування соціальних організацій в міжнародному середовищі. Просторова близькість визначає і високий ступінь зацікавленості і реальну можливість здійснення інтенсивних міжсоціумних обмінів територією, людьми, ресурсами, продуктами праці і т. д. Широкий спектр подібних локальних обмінів призводить, врешті-решт – до інтенсифікації цілого ряду взаємопов'язаних і, в той же час багато в чому, суперечливих соціальних процесів, що стосуються буття дотичних країн; – до поглиблення міжнародного поділу праці – і до превентивних заходів щодо захисту суверенітету, – до розширення процесів кооперації виробництва – і до спеціалізації виробничо-господарських механізмів, – до активних етно-національних переміщень – і до проблем трайбалізму і т. п.

Ясно, що все це та багато іншого з даного ряду в реально-історичній сукупності стає підставою для істотної синхронізації спонукальних мотивів участі суб'єктів дотичних соціальних організацій в їхніх міжнародних інтеракціях.

В іншому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметра може підтвердити, що в певним чином меншій мірі, але тим не менше все ще істотно, ці процеси проявляються в сегментарних міжсоціумних обмінах, обумовлених, насамперед, об'єктивними умовами міжнародного поділу праці. Але й інші процеси з ряду регіонального та зонального зближення надзвичайно значущі для формування і синхронізації спо-

нукальних мотивів участі в міжнародних інтеракціях суб'єктів, що представляють соціальні організми досить цілісного сегмента структурованого історією міжнародного простору.

У третьому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметра може проявити особливості та історичні ексклюзиви міжрегіональних і *глобальних міжсоціумних обмінів*, які, проявляючись кожен раз як окрема реальність і необхідність, що виникла ситуативно, коригує спонукальні мотиви участі суб'єктів, що представляють соціальні організми зі свідомо відокремлених сегментів міжнародних просторів. Але з кожним новим історичним етапом процеси глобалізації все зближують і зближують ці сегменти міжнародних просторів, ці віддалені соціальні організми, скорочуючи відстані, вбудовуючи нові інфраструктури міжсоціумних обмінів в життєдіяльність соціумів, формуючи додаткові можливості і, певною мірою, синхронізуючи спонукальні мотиви участі суб'єктів у цього роду міжнародних інтеракціях.

Синхронізація спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій суб'єктів залежить і від ще одного досить значущого параметра міжсоціумних взаємодій – *тимчасової динаміки структуралізації участі* соціальних організмів, яких вони представляють, у *міжнародних інтеракціях*.

Залишивши на цей раз без уваги всі випадки, коли подібна динаміка відсутня, спробуємо виділити лише крайні пікові випадки її прояву в реальностях життя міжнародного співтовариства, які, безумовно, впливають на синхронізацію спонукальних мотивів участі суб'єктів у міжсоціумних обмінах.

Перш за все, слід розглянути певною мірою *прискорене розширення меж міжнародних просторів* ефективних міжсоціумних обмінів. У цьому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметра може проявитися в послідовному формуванні структур спочатку секторально-галузевих ансамблів, а потім і полісекторальних комплексів міжнародних взаємодій. У цьому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметра проявить досить швидкодіючі міжнародні процеси тяжіння, які послідовно будуть забезпечувати *становлення* в певному особливому порядку окремого сегменту міжнародних просторів – *міжнародної системи* співжиття соціальних організмів. Ясно, що подібні процеси міжсоціумної синхронізації спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій суб'єктів цього ряду «індивідуальних суспільств» будуть в цілому відображати правила прискореного досягнення успіху взаємодій, що заново складаються, насамперед, у цьому сегменті міжнародного простору.

В іншому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметру може підтвердити, що процеси інтерактивного міжсоціумного обміну, хоч і складають основу становлення структур, що визначають у виділеному темпоральному періоді порядок досить довготривалого *стійкого буття міжнародних систем*, що зберігають цілком певний набір правил і звичаїв співжиття соціальних організмів в цьому виділеному міжнародному просторі. Міжсоціумна синхронізація спонукальних мотивів суб'єктів цього цілком сформованого утворення досягає, здавалося б, найвищого можливого рівня, однак саме тоді і виникають перші проби відцентрового прагнення суб'єктів, які відкривають для себе нові світи.

Подібні рухи рано чи пізно приведуть до послідовного звуження меж міжнародних просторів, руйнування сегментарних і секторально-галузевих комплексів, появі галузевих ансамблів зовсім іншої міжсоціумної орієнтації, що призведе до зміни міжнародних звичаїв сталого міжсоціумного обміну, знецінення правил і стандартів синхронізації спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій суб'єктів раніше тісно збалансованого ряду соціальних організмів, що співіснують, і, врешті-решт, до *розколу міжнародної системи*.

Надзвичайно значущим параметром міжнародного буття «індивідуальних суспільств», що тісно дотикається до попереднього, є параметр, що фіксує *статусне положення соціальних організацій в системах міжнародних інтеракцій*. Всі складові умови існування міжнародних систем, всі вищезгадані їх звичаї, правила, стандарти не можуть бути вироблені без урахування розподілу статусного положення соціальних організацій, що співіснують у міжнародному просторі

Відповідно, у першому піковому випадку піддаються досить жорсткій синхронізації спонукальні мотиви суб'єктів, що прагнуть реалізувати синергетичне прагнення до *динамічного зростання статусного становища* свого соціального організму у виділеному міжнародному оточенні. Починає формуватися центрально спрямована і спочатку багато в чому симетрична конфігурація «країни-лідери і країни їх периферії».

Зовсім інакше будуть синхронізуватися спонукальні мотиви міжнародних інтеракцій суб'єктів, якщо всі їх передбачувані зусилля в цілому будуть спрямовані не тільки на використання досягнутих раніше рівнів перевищення над суб'єктами, що належать соціальним організаціям з менш високим статусним становищем, а й на утримання реально досягнутого статусного положення свого «індивідуального суспільства» у виділеному сегменті міжнародного простору. Система міжнародних взаємодій знаходиться на піку закріпленого статусного взаємного становища країн, в якій існуюча асиметрія їх можливостей вже починає продукувати іншу відцентрову спрямованість міжнародних інтеракцій країн периферії.

«Принадлежность стран к различным уровням иерархии является только одним из существенных признаков асимметричности, характерным для межсистемных отношений, – отмечает Г. М. Перепельца, – другим существенным качеством асимметричности есть разная отдаленность от определенного центра. ... Так как качество симметрии есть равноотдаленность и равноположенность. ... Особенность асимметрии взаимосвязей в схеме «лидер – аутсайдер» определяется в большей мере качественными характеристиками, чем количественными показателями. ... Отношения «лидер – аутсайдер» существуют имманентно. Они складываются не в процессе конкурентной борьбы, а в ее результате» [2, с. 28, 29, 31].

У третьому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметру може проявити вже *падіння статусного становища* соціального організму в просторі міжнародних інтеракцій. Це, безумовно, буде відобразитися на спонукальних мотивах вступу суб'єктів у міжнародні інтеракції. Неможливість утримати раніше досягнуті високі показники статусності; зростаючі суперечності, породжені асиметрією статусних відповідностей; неминучість ситуативних втрат в межах міжсоціумних обмінів, що звужуються, і т. п. відцентрові причини і приводи; будуть лише посилювати процеси зниження рівнів узгодження можливостей суб'єктів у міжнародних взаємодіях. Хоча мали б зближувати їхні зусилля у протидії цим негативним для них явищ міжнародного середовища. Однак в історії міжнародних відносин це відбувалося далеко не завжди [3, с. 20]. Втім, трансформація спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій і в цьому піковому випадку здійснювалася завжди. Питання лише: в якому напрямку?

Ну а це вже справа оцінки останнього з розглянутого в цьому огляді параметру, що визначає необхідність синхронізації спонукальних мотивів відповідно до *перспектив участі* соціальних організацій у виділених *системах* міжнародних інтеракцій.

У першому крайньому піковому випадку оцінка показників даного параметру проявить *перспективи прогресивного розвитку* міжсоціумних обмінів. «Рух за успіхом» завжди стимулював учасників міжнародних взаємодій і, відповідно, синхронізував спону-

кальні мотиви вступу в міжнародні інтеракції все ширшого кола суб'єктів дотичних в цьому русі соціальних організмів.

В іншому крайньому піковому випадку оцінка показників цього параметру підтвердить *перспективи оптимального розвитку* міжсоціумних обмінів. Суб'єктам вже не доводиться докладати особливих зусиль у пошуках нових шляхів, знижується інноваційна складова синхронізації спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій, виникають суперечності взаємності і залежності.

У третьому ж крайньому піковому випадку оцінка показників цього параметру вкаже лише на перспективи *регресивного розвитку* міжсоціумних обмінів соціальних організмів, що дотикаються у міжнародному просторі. Звичайно, їх суб'єкти не будуть схильні докладати зусиль, щоб зупинити сповзання до прірви нерозуміння. Навпаки, трансформація спонукальних мотивів суб'єктів, що визначають їх прагнення щодо вступу в міжнародні взаємодії підтвердить лише їх орієнтацію на пошук нових пропозицій. *Перспективи подібного – контраверсійного розвитку* послідовно, крок за кроком складуть нові орієнтири міжнародних взаємодій, «індивідуальні суспільства» погодять нові ряди свого співжиття, закріплять нові потоки міжсоціумних обмінів на нових же умовах синхронізації спонукальних мотивів суб'єктів, що беруть в них участь. Світ залишиться цілісним, але змістовні його образи зміняться.

Висновки. Намагаючись встановити закономірність трансформації спонукальних мотивів участі суб'єктів соціальних організмів, що дотикаються в системах міжнародних інтеракцій, дослідник в кінцевому випадку змушений буде прийти до вибору одного з *основних варіантів сукупної характеристики* цих спонукальних мотивів міжнародних інтеракцій, в яких будуть враховані результати аналізу всіх типів *критеріальних відповідностей*, що констатують в цілому стан в кожному прошарку життєствердження соціальних організмів і визначають динаміку їх статусного та секторально-предметного зростання в темпорально виділеному історією міжнародному оточенні.

Якщо бути послідовним у вибраному методі подання, то трьома такими *крайньо акцентованими* класами результативних варіантів критеріальних відповідностей, що визначають об'єктивні по суті своїй причини вступу суб'єктів даного соціального організму в міжнародні інтеракції, можуть бути:

- достатня внутрішньосоціумна солідаризація в процесах прогресивно-позитивного розвитку, що забезпечує соціальному організму, завдяки придбанню нових можливостей, стійкий стан секторально-предметного участі в міжнародних обмінах та динамічного статусного зростання в межах міжсоціумної синхронізації, що розширюються;
- різною мірою надлишкова внутрішньосоціумна солідаризація в процесах оптимально-позитивного розвитку, що забезпечує перебування соціального організму в стані захисту придбаних значущих можливостей секторально-предметної участі в міжнародних обмінах та збереження здебільшого вже номінального, досягнутого статусного становища у виділеному сегменті простору міжнародного середовища в закріплених межах міжсоціумної синхронізації;
- руйнування внутрішньосоціумної солідаризації, яке поступово та / або контраверсійно веде до втрат раніше досягнутих можливостей і до прискорення процесів регресивного розвитку секторально-предметного участі соціального організму в міжнародних обмінах, що і визначає закономірність падіння його статусного становища в межах міжсоціумної синхронізації, що для нього поступово звужуються.

Цілком природно, що кожен клас критеріальних відповідностей має достатньо довгий ряд результативних варіантів, що відрізняються один від одного як ступенем росту і специфікою внутрішньосоціумної солідаризації у виділеному рівні самоорганізації відпо-

відного прошарку життєствердження соціального організму, так і реальним статусним становищем соціального організму в виділених йому історією міжнародних просторах і сучасної йому секторально-предметної системі міжнародних обмінів. Але в цілому, так чи інакше, всі вони будуть зведені до того чи іншого класу критеріальних відповідностей, які в сукупності та визначають місце і роль виділеного соціального організму в об'єктивно існуючому міжнародному просторі конкретного темпорального періоду буття Людства.

Список використаної літератури

1. Портер М. Конкуренция / Майкл Портер. – М. : Издательский дом Вильямс, 2005. – 608 с.
2. Перепелиця Г. М., Субтельний О. М. Асиметрія міжнародних відносин / Г. М. Перепелиця, О. М. Субтельний. – К. : Стилос, 2005. – 554 с.
3. Мальський М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин / М. Мальський, М. Мацях. – К. : Знання, 2007. – 461 с.

«CUBE OF MOTIVES» OF THE SUBJECTS OF INTERNATIONAL INTERACTIONS. THIRD COORDINATE

Khonin V. N.

Ph.D., Assistant Professor at the International Law department of the Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Abstract. *Sooner or later any researcher of specific experiences of the being of humanity expresses the desire to find out real motivations of the actors joining the ranks of the social organism of international interactions and the extent to which these motives can be adequately transformed under the influence of total calls of internal social and international environment. Determination of the actual outlines of the motivations of the actors involved in international interactions, and of the rules for forming the foundations of foreign policy in the international space of States to a certain extent can be greatly facilitated if the researcher will have an effective methodology for the analysis of the foundations of international problems. The technique of the third coordinate of the «Cube of motives» of the subjects of international interactions represented in this article can serve as a useful tool for addressing these research objectives.*

Key words: *open catalytic system, international interaction, incentives, social organism, living space, a layer of life-affirmation, criterial relations internal socium solidarization, intersocium synchronization, ethnogenic transformation, landscape and litospheric adaptation.*

Referances

1. Porter M. Konkurenciya / Michael Porter. – М. : Izdatelskiy dom Williams, 2005. – 608 s.
2. Perepelytsya G. M., Subtelnyy O. M. Asymetriya mizhnarodnyh vidnosyn / G. M. Perepelytsya, O. M. Subtelnyy. – К. : Stylos, 2005. – 554 s.
3. Malskyu M., Matsyah M. Teoriya mizhnarodnyh vidnosyn / M. Malskyu, M. Matsyah. – К. : Znannya, 2007. – 461 s.

«КУБ МОТИВОВ» СУБЪЕКТОВ МЕЖДУНАРОДНЫХ ИНТЕРАКЦИЙ. КООРДИНАТА ТРЕТЬЯ

Хонин В. Н.

Кандидат юридических наук, доцент кафедры международного права Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Аннотация. *У любого исследователя конкретных опытов бытия Человечества рано или поздно возникает необходимость выяснить что же реально является побудитель-*

ными мотивами вступления субъектов данного социального организма в ряды международных интеракций и в какой степени адекватно эти побудительные мотивы трансформируются под воздействием совокупных вызовов внутрисоциумной и международной среды. Определение реальных абрисов мотивов субъектов, участвующих в международных интеракциях, и правил формирования основ внешней политики взаимодействующих в международном пространстве государств в известной степени может быть значительно облегчено, если исследователь будет вооружен действенной методологией анализа основ международных проблем. Представленная в этой статье разработка третьей координаты методики «Куба мотивов» субъектов международных интеракций может послужить удобным инструментом для решения этих исследовательских задач.

Ключевые слова: открытая каталитическая система, международная интеракция, побудительные мотивы, социальный организм, жизненное пространство, слой жизнеутверждения, критериальные соотношения, внутрисоциумная солидаризация, межсоциумная синхронизация, этногенная трансформация, ландшафтно-литосферная адаптация.